بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/595
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: ޝިފާން ޢުމަރު، ހ. ރޯޒެންޑޭލް / މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތަށް ޤަސްދުގައި ހުރަސްއެޅުން.

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރައްޒާޤު އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

ނިމުނު ތާރީޚް: 09 ޖުމާދަލްއޫލާ 1443 / 13 ޑިސެންބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި ފަސިއްހާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

08 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1441

05 ޑިސެންބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 53/Cr-C/2017
- ނިންމި ބަން: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތަށް ފަސްދުރުގައި ހުރަސްއެޅުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 10 ޖަނަވަރީ 2017
- ނިމުނު ތާރީޚް: 24 އޮކްޓޫބަރު 2019

ޖިނާއީ - ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތަށް ފަސްދުރުގައި ހުރަސްއެޅުން- ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން ދައުވާ އިންކާރުކުރާނަމަ، އެ ކުށް ކުރިކަމުގެ ދަލީލު ޤާއިމުކުރުމުގެ ޖިނާއީ އުސޫލުތައް

- ފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ރައުޔު: (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްރައޫފު އިބްރާހީމް އާއި ފަނޑިޔާރު އަލީ ސަމީރު ތާއީދުކުރައްވައެވެ)

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 53/Cr-C/2017 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢާއި އަދި ޤާނޫނާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލައިގަތް ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތަކީ މާލެ / ހ. ރޯޖެންޓްވިލާ، ޝިފާން ޢަބްދުލްރަޝީދެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

2. ޝިފާން ޢަބްދުއްރަޝީދު، 12 ސެޕްޓެންބަރު 2016 ވަނަ ދުވަހުގެ 04:25 ހާއިރު، ފުލުހުން މާފަންނު ޕެޓްރޯލްކުރަން އުޅުނު ވަގުތު، މީނާ، އިތުރު މީހަކާއެކު ހިތަފަސްމަގުން، އިރަން ސައިކަލުގައި ބާރު ސްޕީޑުގައި ދުއްވާފައި ދަނިކޮށް، ފުލުހުން މަޑުކުރަން އެންގުމުން މަޑުނުކޮށް ދާންއުޅުމުން، ފުލުހުން މި މީހުން ދުއްވަން އިން ސައިކަލު ކުރިމައްޗަށް އަރައި މަޑުކުރުވުމަށްފަހު، މީނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންގޮސް، މީނާގެ ހަށިގަނޑު ބަލައިފާސްކުރަން އުޅުމުން، މީނާ ފުލުހުންނަށް ގަދަދަމައިކުރައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ދާން މަސައްކަތްކޮށް ފިލައިގެން ގޮސްފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 532 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ގުޅުވައިދީ އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ޝިފާން ޢަބްދުއްރަޝީދުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ދައުލަތުން ކުރައްވާފައެވެ.

3. އެ ދައުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 53/Cr-C/2017 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލައި ޙުކުމްކުރައްވައި ވަނީ؛

" ދުންފަތް، ދައުލަތުން މާލެ / ހ. ރޯޒްނަޔާލް، ސިލްވާން ޖޭ ފުރަޅުގެ މައްޗަށް ކުރަ ޤާނޫނު ތަންފީޒު ކުރާ އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތަށް ޤަސްދުގައި ހުރަސްއެޅުމުގެ ކުށުގެ މިދަޢުވާ ޝަރީޢަތުން ބެލިއިރު، ސިލްވާން ޖޭ ފުރަޅު، 12 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ވަނަ ދުވަހުގެ 04:25 ހާއިރު، ފުލުހުން މާފަނު ބޮޑުތަކުރުފާނުމަގުން އުތުރު ވަގުތު، މީނާ އިސްކަންދަރު މަގާއި ހިނގާއިރުކަށް ހިތަދޫސްޓޯރުން، އިރަށް ސައިކަލުގައި ބޯޑު ސްޕީޑުގައި ދުއްވާފައިދަނިކޮށް، ފުލުހުން މަޑުކުރަން އެންގުމުން މަޑުނުކޮށް ދާން އުޅުމުން، ފުލުހުން މިވެރިން ދުއްވަން އިން ސައިކަލު ކުރިމައްޗަށް އަރައި މަޑުކުރުވުމަށްފަހު، މީނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށުން ގެންގޮސް، މީނާގެ ހަށިގަނޑު ބަލާފާސްކުރަން އުޅުމުން، މީނާ ފުލުހުންނަށް ގަދަދައްކައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށުން ދާން މަސައްކަތްކޮށް ފިލައިގަތުމަށް އުޅުނު ކަމަށް ބުނެ ދައުލަތުން ކުރަ ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށްފައިވާއިރު، ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިތަކުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޝައްކެއްނެތި ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާތީ، ހ. ރޯޒްނަޔާލް، ސިލްވާން ޖޭ ފުރަޅުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރަ ޤާނޫނު ތަންފީޒު ކުރާ އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތަށް ޤަސްދުގައި ހުރަސްއެޅުމުގެ ކުށުގެ މިދަޢުވާ ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޒިންމާއިން މި ދަޢުވާ ނިންމާލީއެވެ." މި ފަދައިންނެވެ.

<u>އިސްތިޢުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް</u>

4. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 53/Cr-C/2017 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅައިފައެވެ.

4.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޝައްކެއްނެތި މިންވަރަށް ހެކިދަލީލު ލިބިފައިވާއިރު، އެ ހެކިދަލީލުތަކަށް ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް، އެ މިންވަރަށް މައްސަލަ ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ދައުލަތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާސާ

5. ބަޔާންވެދިޔަ އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާ ފާހަގަކޮށް ތަފްޞީލުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދައުލަތު ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ދައުލަތުން 04 ހެކިންނާއި އަދި ޤަރީނާއެއްގެ ގޮތުގައި ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮފިސަރުންގެ ރިޕޯޓް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށާއި، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ތެރެއިން ޑިޓެކްޓިވް ސާޖަންޓް ސަމީރުގެ ޑިޓެކްޓިވް ކޮންސްޓަބަލް އިބްރާހީމް ރަޝީދާއި ޑިޓެކްޓިވް ކޮންސްޓަބަލް އިސްމާޢީލް ނާސިރުގެ ބަޔާން މި މައްސަލައިގެ ޙާދިޘާ ހިނގިދާ ޝިފާން ޖަޒީރު ބާރު ސްޓޭޓުގައި ސައިކަލު ދުއްވާފައި ދަނިކޮށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދިޔަ ކަމާއި، ނަމަވެސް ފުލުހުން އޭނާ ބަލާ ހޯސްޕިޓަލަށް އުޅެނިކޮށް ބަލާ ހޯސްޕިޓަލަށް އުޅުނު ކޮންސްޓަބަލް އިއާޒް ބަންޑާރުގެ ގައިގައި ތަޅައިގެން އެތަނުން ފިލައިގެން ގޮސްފައިވާތީ ޝަރީޢަތުން ޖުޑިޝަލް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ މީހެއްގެ މަސައްކަތަކަށް ހުރަސްއެޅުމުގައި ހުރަސްއަޅާފައިވާކަން އެނގޭކަމަށެވެ.

6. އަދި ދިފާޢީ ހެކިގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅުނު ބަޔާން ޤާސިމް އާ މުޚާލިފު އަދާލަތުގެ ބައިން އޭނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދިޔުމަށް މުޚާލަފާތު އަދާލަތުވެ ބޭނުންކުރި ބާރުގެ މިނިވަންކަން މި ހެކިންގެ ހެކިބަސް ދައުލަތުގެ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ނަފީކުރާވަރުގެ ހެއްކެއްކަމަށް ނުދެކޭކަމަށެވެ.

7. އެހެންކަމުން ދައުލަތުން އެދެނީ ކުރިމަތިލާ ތުހުމަތު ޘާބިތު ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމާއި މިދައުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް ކަމަށެވެ.

8. އަދި މި ދައުވާ ކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލް ޢުޤޫބާތު)ގެ 532 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް (ނ) ދަށުން ކަމަށްވާތީ މިއީ، ޖިނާއީގެ 01 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށެއް ކަމަށާއި އަދި މި ކުށުގެ އަސާސީ އަދަބަކީ 04 މަހާއި 24 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުން ކަމަށާއި، ދައުލަތުން އެދެނީ ޤާނޫނުލް ޢުޤޫބާތުގެ 532 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި އަދި އެޤާނޫނުގެ 1104 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝިފާން ޖަޒީރުގެ މައްސަލަ މި މައްސަލައިގައި އަދަބު ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް ކަމަށާއި އެގޮތުން އަންނާނީ އަދަބަކީ 06 މަސް ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުން ކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތުގެ ޖަވާބު:

9. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ޝިފާން ޢުމަރު ހައިކޯޓުގައި ދެއްކި ވާހަކަތަކުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބުނެފައިވަނީ ސައިކަލު ދުއްވަން އިނީ އަދި ޕާކުކޮށްފައިވީ އޭނާ ނޫންކަން ދަށުކޯޓުގައި ކަށަވަރުކޮށްދެވިފައިވާ ކަމަށާއި ފުލުހުން އޭނާ ހައްޔަރުކޮށްގެން ގެންދިޔައީ އޭނާ ރައްޓެހިވެގެން އުޅުނު ކުއްޖާ(މިހާރު އަންހެނުން)ގެ ގެ ކައިރީގައި އޮތް ފިހާރައެއްގެ ކައިރީގައި އިށީނދެގެން ސިގަރެޓެއް ބޯން އިންދާ ކަމަށެވެ. ޝިފާން ޢުމަރު ކަމަށް ހިކާތް އެހެންމީހަކު ފިޔަވަރު ފުލުހުންވެސް ހެދި ބަސްދިނުމުން ބުނެފައިވާކަމަށާއި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ހެކިބަހުން އެއީ އޭނާކަން ކަށަވަރުކޮށްދެވިފައިނުވާ ކަމަށެވެ.

10. ދަށުކޯޓުގައި ހެކިބަސްދީފައިވާ މުޙައްމަދު އަރުޝަދު، ކަން ހިނގި ގޮތް ކިޔައިދީ އިޤްރާރު ދީފައިވާކަމަށާއި އަދި މުޙައްމަދު އަރުޝަދާ އެއްކޮށް ސައިކަލުގައި ދުއްވަމުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެއީ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުކަމަށް ދަށުކޯޓުގައި ބުނެފައިވާކަމަށެވެ.

11. މި މައްސަލައިގައި މިނާ އުފުލާފައިވަނީ ބުނެފައިވާ މިންވަރަށް ކުރިން ކުރުގެ ފުރިގައި އުޅުން މިހެން ހަމަވެސް މިހާރު ބޭނުންވަނީ އިސްލާމުގެ ތަސައްވުރުތަކަން އުޅެންކަމަށާއި، ކުރު ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅާ ހުކުމްކުރައްވައިފައިވާ ޤާނޫނާ ކުރުމަށް ބަލައިލެވިފައިނުވުމަކީ އޮތްކަމަށެވެ.

ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ކަންކަން

12. ޝިފާން ޢުމަރު، 12 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ވަނަ ދުވަހުގެ 04:25 ހާއިރު، ފުލުހުން މާފަންނު ޕެޓްރޯލްކުރަން އުޅުނު ވަގުތު، މިނާ އިށީނދެ މިހާރުއެއްގެ ހިރިގަސްމަގުން، އިރަން ސައިކަލުގައި ބަހާ ސްޕީޑުގައި ދުއްވާފައިދިޔަކަން، ފުލުހުން މަޢުލޫމާތު އެއްވުމުން ދިން އުޅުމުން، ފުލުހުން މިފިޔަން ދުއްވަން އިން ސައިކަލު ކުރިމައްޗަށް އަރައި މަޢުލޫމާތުދެމުންދާ، މިނާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށަށް ގެންނަމުން، މީނާގެ ހަށިގަނޑު ބާރާސްކުރުމުން އެއްވުމުން، މިނާ ފުލުހުންނަށް ގަދަދޮށްކަމެއް، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެދަށުން ދޫނުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރިކަން ފުލުހުންގެ ވާޖިބުއަދާކުރުމަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޝައްކު ފިލުވައިދީ މިންގަނޑުން ދައުލަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް ޝަރީޢަތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުކުމުގައި ކަނޑައެޅުމުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12.1 ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންނާއި ދިފާޢީ ހެކިން ދިފައިވާ ހެކިބަހުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މިހާދިސާއާ ގުޅިގެން ޝިފާން ޖުފްރަޙު ނަމަކަށް ކިޔާމީހާ ކުޑަ ޢަލީ ކައިރިން ސައިކަލްގައި ދަނިކޮށް ހިފެހެއްޓުނުކަމަށް ދައުލަތުން ހެކިންގެ ބަހުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްމާޢީލް ނާޞިރާއި އިއްޔާޒު ރަޝީދު ބުނެފައިވާކަމާއި، އަދި އެ ސައިކަލު ދުއްވަނީ ފަރާތަކު ޝިފާން ޖުފްރަޙުކަމަށްވާކަމަށް އުޅެން ހެކިބަސް ދީފައިވާއިރު، ޝިފާން ޖުފްރަޙު ދުއްވަމުންހުރި ސައިކަލުގެ ފަހަތުގައި ހުރި ފަރާތަކު ދަތުރަކު ނަންބަރު 1326، ހަސަން ހާސިން ނަމަކަށް ކިޔާ މީހާއަށް އެ ހެކިންގެ ބަހުން އުނގެން އޮޅި ނަމަވެސް މިމައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤުގައި ހަސަން ހާސިނުގެ ބަޔާން ފުލުހުން ހޯދިފައި ނުވާކަމަށް؛

12.2 އަދި ޝިފާން ޖުފްރަޙު ހައްޔަރުކުރަން އުޅުމުގެ ތެރޭގައި ވަލެއް އުކާލިކަން ފެނުނުކަމަށް އިއްޔާޒު ރަޝީދު ބުނެފައިވިނަމަވެސް ސިޓީގައި ދަށްކުރި ފުލުސްމީހާ ކަމަށްވާ އިސްމާޢީލް ނާޞިރުއަށް އެވަގުތު މަންޒަރު ފެނިފައިވާކަން އެފަރާތުގެ ބަހުން އުނގެނޭކަމާއި، ޝިފާން ޖުފްރަޙު ދުއްވަމުންހުރި ސައިކަލުގެ ފަހަތުގައި ހުރި ހަސަން ހާސިން އަޑާކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، ހަސަން ހާސިން އިން ސައިކަލު ދުއްވަނީ ފަރާތަކީ ޖީ.ގުރައިދު، ނިޔާޒު، މުޙައްމަދު އަޙްމަދުކަން އުނގެނޭކަމާއި، އަދި އެކަން ހިނގައިދިޔައީ އެގޮތަށްކަން ބުނާ މުޙައްމަދު އަޙްމަދު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ހެކިބަސް ދިނުން، އެ ދަތުރުގެ ހާދިސާއާ ގުޅިގެން ފުލުހުން ހިފެހެއްޓިފައިވާ ފަރާތަކީ ޝިފާން ޖުފްރަޙު ނޫންކަމަށާއި، އެފަރާތަކީ މުޙައްމަދު އަޙްމަދުކަމަށާއި، ފުލުހުން، މުޙައްމަދު އަޙްމަދު ހިފެހެއްޓިކަން އުޅުމުގެ ތެރޭގައި މުޙައްމަދު އަޙްމަދުގެ އަތުން

ބަނގުރާ ފުޅިއެއް ފުލުހުން ނަގާފައިވާނީ ކަމަށް މުޙައްމަދު އަރުޝަދު ބުނެފައިވާއިރު، ދައުލަތުގެ ހެކިންގެ ހެކިބަހާއި ދިފާޢީ ހެކިންގެ ހެކިބަހުގައި ފުށުއަރުންތަކެއް ހުރިކަމަށް؛

12.3 ކުށުގެ ފެރިން ނެގިފައިވާ ތަކެތީގެ މައުލޫމާތު ރިޕޯޓްކޮށްފައިވާކަން މައްސަލައާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިތަކުން އެނގެން ނެތުމުން 12 ސެޕްޓެމްބަރު 2016 ދުވަހު 04:25 ހާއިރު ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވުނު ފަރާތަކީ ޝިފާން ޗެކްރަމްކަން ނުވަތަ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުކަން އެކަށީގެންވާ ޝައްކު ފުރައިދާ މިންވަރަށް ޝަރީޢަތުގައި އިސްބާތުކޮށް ދީފައި ނުވާކަމަށް؛

12.4 ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާގައި ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ފަރާތުން އެ ތުހުމަތަކީ އިންކާރުކުރާ ބާރު، ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ ފަރާތުން އެކަން ކުރިކަމުގެ މައްޗަށް ދަލީލު ޤާއިމް ކުރެވިފައި ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ މައްޗަށް އޮތީ ހުރީ ބިނާކޮށްގެންކަމާއި، އަދި ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ ފަރާތުން ހާދިސާ ސިފަކޮށް ދަލީލު ޤާއިމުކުރެވިގެން މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރަކަށް އިތުބާރު ހިފޭ ފަދަ ދަލީލުތަކުން ނަތީޖާއަށް ޝައްކު އުފެދިފައިވާނަމަ، ނުވަތަ ހަމަޖެހޭ ގޮތުގައި މިންވަރަށް އިސްބާތުކޮށްދީފައި ނުވާނަމަ، އުފެދިފައިވާ ޝައްކަކީ، ކުށުގެ މާއްދީ ރުކުނާ ގުޅޭގޮތުން އުފެދިފައިވާ ޝައްކަކީ ކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި މަޢުނަވީ ރުކުނާ ގުޅޭގޮތުން އުފެދިފައިވާ ޝައްކަކީ ކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި ކުށުގެ ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލާ ގުޅޭގޮތުން އުފެދިފައިވާ ޝައްކަކީ ކަމުގައި ވިޔަސް، އެސަބަބު އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ފިލާގޮސް، ހަމަޖެހޭ ގޮތުގައި މިންވަރަށް އިސްބާތުކޮށްދީފައި ހައްދަން ދަލީލުތަކުން ޤާއިމު ކުރެވިފައި ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުކޮށްދޭން ޖެހޭނެ ކަމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/SC-A/04,2015/SC-A/03 ގެ ސާބިތުވެއްޖެ ކަމުގައި ގަބޫލުކުރެވޭ އުސޫލުން ނިންމާފައިވާނެއެވެ؛

ފާހަގަކުރާކަންކަން:

13. ޝިފާން ޖުނައިދުގެ މައްސަލަ ދައުލަތުން އުފުލާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 532 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުންނެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު)ގެ 532 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނަނީ؛

532. (ހ) އަންނަނިވި ހާލަތްތަކުގައި، އަންނަނިވި ޢަމަލުތައް ކުރުމަކީ ކުށެކެވެ:

(1)މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހަކު، ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން ކުރުން ހުއްޓަލާ ކުރުން ފަސްދުގައި ހުއްޓުވުން، ނުވަތަ އެކަމަށް ހުރަސްއެޅުން ނުވަތަ އެކަމެއް ހުއްޓުވުމަށް ކުރިއަށްދިޔުން؛ އަދި

(2)އެއީ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ މުވައްޒަފެއްކަން ނުވަތަ މީހުން ބަންދުގައި ބަހައްޓާ ތަނެއް ބެލެހެއްޓޭ މުވައްޒަފެއްކަން އޭނާއަށް އެނގުން.

މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިނާޢީ ކުށަކީ 1 ވަނަ ދަރަޖައިގެ ކުށެއްކަމަށް މި މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބުނެއެވެ.

14. ދައުލަތުން ޝިފާން ޖުނައިދުގެ މައްސަލަ އުފުލާފައިވާ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއެއްގެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާއަށް އާދެ އިންކާރުކުރުމުން ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހެކިންގެ ގޮތުގައި ސ. ހިތަދޫ/ އާޒާދުމަންޒިލް، އިބްރާހިމް ރަޝީދު އާއި ރ. ޑިމަރަކުރި/ ސަވާރަސްގެ، އިސްމާޢީލް ނާސިޙްއާއި އއ. މަތިވެރި/ ޖީހާޒުގެ، އަލީ ޖިހާދު އަދި ލ. އިސްދޫ/ މަރަސްސުވާ، އިބްރާހީމް ޝިދާދު އަދި ދަރިވަރުންގެ ގޮތުގައި ސިޓިޒަން ކޮރެކްޝަން އޮފިސަރ ޒުހައިބް ހުށަހަޅައެވެ.

15. މި ބާބުން ކުރެވުނު ހެކިންގެ ބަޔާނުން އިބްރާހީމް ޝިދާދު ދިއަވައި ދެން ބިޔާ ބޭނުމުގެ ބާރުން ޝަރީޢަތުން ނަގައިދީފައެވެ.

16. ދައުލަތުން ދިފާޢުވުމަށް ޝިފާން ޖުނައިދުގެ ފާރާއިންސާފުގެ 06 މީހުންގެ ނަން ހެކިންގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅައެވެ. އޭގެ ތެރެއިން ގ. ފެނަކަދޫ/ ނިއުލާ މުޙައްމަދު އަޙްމަދު ޢަލީ ދަރަޖަވަރު ނަންބަރު:1326، ޙަސަން ޝާހީންގެ ބަސް ޝަރީޢަތުން ހޯދާފައެވެ.

17. ދައުލަތުގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި އޮތް މައިގަނޑު ޤާނޫނީ ބަހުސަކީ ދައުވާ ސާބިތުވާ މިންވަރަށް ދައުލަތުން ހެކި ހުށަހަޅާފައިވާއިރު އެ ހެކިތަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް ޝަރީޢަތުން ރިޢާޔަތްކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ބުނާ ބުނެފައެވެ. ޝަރީފް ޢުމަރުގެ މައްޗަށް އުފުލާފައިވާ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހެޅި ހެކިވެރިން އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ހެކިބަސް ވަޒަންކުރިގޮތާއި އަދި ބުނުމަށް ވާޞިލުވުމުގައި ދަރުނޫލާޖުން ރިޢާޔަތްކުރި ކަންކަން މި ދައުރުގެ 12 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި އެވަނީއެވެ. އެކަންތައްތަކެއް ތަކަން ބަލާއިރު މައިގަނޑުގޮތެއްގައި އަންނަނިވި ނުކުތާ ދަރުހާލުގެ ނިންމުމުން ފާހަގަކޮށެވެ. އެއީ؛

(ހ) 12 ސެޕްޓެންބަރު 2016 ދުވަހު 04:25 ހާއިރު ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވުނު ފޯރާމަލީ ޝަރީފް ޢުމަރުމަތުކަން ނުވަތަ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުކާއި ގުދު ޝަރީފު އުފެދިފައިވުން.

<u>ދައުވާގައި ބުނާ އަމަލު ހިންގި ފޯރާމަލީ ޝަރީފް ޢުމަރުކަމަށް ދޫންކަމަށް ބުނާބުނުން.</u>

18. ޝަރީފް ޢުމަރު، ފޯރާނު ބަންދުކުރާ ދުވަސްޖަލުގެ މަސައްކަތަކަށް ހުރަސް އެޅުމުގެ ދޯޝާ ކުރިކަމަށް ބުނާ އަމަލީ، 12 ސެޕްޓެންބަރު 2016 ވަނަ ދުވަހުގެ 04:25 ހާއިރު، ފުލުހުން މާލެއަށް ފޮނުވުމުގެ ކުރިން ފަރުމާ، މިނާ، އިޔާދު މީހާއަކީ ހިފެހެއްޓުމަށް ހުޅަނގުން، އިރުން ސަރަޙައްދުގައި ބޮޑު ސްޓޭޖުގައި ދެއްވާފައި ދަނީއެވެ، ފުލުހުން މަޖިލީހުން އެންގުމުން މަޖިލިސް ދަންނަވައިދިނުން، ފުލުހުން މި މީހުން ދެންނެވި ލީބު ސަރަޙައްދު ހުރިމަހްކަން އަރައި މަޖިލީހުގެ މަދުބޮޑުކަން، މިހާ ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންގޮސް، މިހާގެ ހަނދާނުގެ ބަލައިފާސްކުރުން އުޅުމުން، މިހާ ފުލުހުންނަށް ގެދި ދައްކައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ދާން މަސައްކަތްކުރި ފިލައިގެން ގޮސްފައިވުމުން ދައުވާގައި ސާބިތުވާ އެހެން ނުވަތަ ތަކައެވެ.

19. ދައުވާއަށް އިސްތިއުނާފް ޝަރީފް ޢުމަރު ބުނެފައިވަނީ އެ ޝަހާދާއަށް ޢާއްމު ކުޅަ ޝަހާދަތް ދޫކޮށްލައިފިއެވެ. ދައުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ދަރުހާލުގެ ކަނޑައެޅުމުގައި އެކިއުމުން ބިނާކުރެވިފައި މައިގަނޑު އެއްއަދާލަތު އެ ހާދިސާގައި ފުލުހުން ބަލައިފާސް ކުރަން އުޅުން މިހާ ޝަރީފް ޢުމަރު ދޫކޮށްލާފައި އެއީ މުޤައްރަރު އަރުވަފު ކިޔަމަނުވުމަކަށް ދިފާޢުގައި ޢާއްމު ހުރަހެއް ހިފެހެއްޓުމުން ނެވެ.

20. ދަޢުވާގެ ބަޔަކީ ދިފާޢީ ހެކިގެ ގޮތުގައި ހެކިބަސްދިން ޙަސަން ހާސިން އާ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުގެ ބަޔާން ހާދިސާ ހިނގިތަނާ ފުލުހުންގެ ބަޔާނުގެ ދަރަން ގެނެސްދީ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުކަމަށް ބުނެފައިވިނަމަވެސް މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތް ދުވަހު ހުށަހެޅި ބަޔަކު ފާސްކުރަން އުޅުން ފުލުހުން އޮތީ ޝަރީޢަތް ދުވަހު ކަމަށް ބުނެފައިވާތީ، ޝަރީޢަތް ދުވަހު ވިޔަފާރިން އުފެދިފަ އެ ސަބަބުއްދިން ފުރުސަތުކަމަށް އިތުރު ފުލުހުނަ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަ ދިފާޢީ ވަކީލާގެ، މައްސަލައިގައި ހުށަހަޅާ ހެކިވަޑައިގެން ހުރިކަމުން އެހެން ބާރުތަކުގެ ބަޔާން ނަގައިފައިވާ ވަރަކީ ބޮޑަށް ބާރުވެރި ބަޔާނެއްކަމަށް ފާހަގަ ކުރުމަށް ހުރި ފުލުހުން ހިފެހެއްޓުމަށް ވިޔަފާރިން ޝަރީޢަތް ދުވަހު ފާސްކުރަމުންދާކަމަށް ދިފާޢު ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގެ ތެރެއިން ދިފާޢީ ހުށަހެޅުމެއް ކަމުގައި ބަލާފައިވާނެކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ. ޤަބޫލުކުރެވޭ ހެކިބަސް ނަގައިދީފައި ކަމަށް ނިންމާލެވިފައެވެ.

21. މި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޝަރީޢަތުން ހުކުމްކުރެވިފައެވެ. އެ ހުކުމްގެ ހުކުމްގައިވާ ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅި ވަރަކަށް ހުރިހާ ހެކިބަސް ބަލާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ފުލުހުންގެ ބަޔާނުގެ ދަރަން ގެނެސްދިން ފާހަގަ ކުރެވޭ ޝަރީޢަތް ދުވަހުގެ ބަޔާނާއި މުޙައްމަދު އަރުޝަދުކަމަށް އެކަށީގެންވާ ޝަކުވާ ފުރިހަމަ ވިޔަފާރި ޝަރީޢަތަށް އިތުރުކުރުމަށް ވަކިވަކި ނުވާކަމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ހެކިއަކުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކުރިން ފާހަގަ ކުރެވުނު ހެކިވަރުގެ ބަޔާނާއި ތަފާތުކޮށް ނުވަތަ އަހަރެން ގޮތް ވެސް ނުދައްކާތީ، ތިރީގައި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގެ ތަޙުޤީޤް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ހުކުމްކުރެވިފައިވާ ހެކިތަކުގެ އަސާސް ނެތްކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވެއެވެ.

22. މައްސަލައިގެ ދިފާޢީ ހުކުމްގެ ހެކިބަޔާން މި އަމަލު ހިންގި މީހަކީ ޝަރީޢަތް ދުވަހުގެ ނުވަތަ މުޙައްމަދު އަރުޝަދުގެ ސަބަބު އެއްދިފާއިވާތީ، އެ ސަބަބު ފުރުޞަތުދީފައިވާ ޖިނާއީ ޤަވާޢިދުތަކުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ބަޔާނުގެ ހެކިވެރިން ފާހަގަކުރެ ދިފާޢީން ނަމަވެސް ސަބަބު އެއްދިފާއިވާ މި ހާލަތުގައި ބަޔާނުގެ ހެކިވެރިންގެ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އޮތީ ހަމައެކަނި ދިފާޢުގެ ބަޔާނަށް މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމްކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ހުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި މި އިސްތިއުނާފުގައި ވެސް އެ ދިފާޢީ ނަތީޖާ ވަޒަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަޢުވާތަކުން ދެއްކިފައި ނުވެއެވެ.

23. ހުކުމުގައިވާ ދައުވާގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުން އިންކާރުކުރިނަމަވެސް، އެ ކުށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ފަރާތުން ކުރިކަމުގެ ދަލީލު ޤާއިމުކުރަން އެކަށޭ ސާބިތުކުރުމަކީ ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނީގޮތުން އޮތް ޒިންމާއެކެވެ. އެގޮތުން، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާގެ ތަރްތީބު ހިނގާ ފަރާތުންނާއި ދައުވާކުރާ ފަރާތުން އެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާނެ ހެއްކާއި ދަލީލު ޤާއިމުކުރުމަކީ އެފަރާތުގެ ޒިންމީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެކެވެ.

24. ކޯޓުތަކުން ހުކުމް ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގެ ޝަރުޠު ބިނާވާ އަސާސަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ، މީހަކު ކުށެއްކޮށްފިކަން، އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށްވުރެ ޝައްކުއްނެތި ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވުމަކަށްވާއިރު، މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅަންވާނީ އެކަށީގެންވާ ޝައްކުއްނެތް މިންވަރަށް އެމީހެއްގެ މައްޗަށް އެކަން ސާބިތުވެ، އެމީހަކު ކުށެއް ކޮށްފިކަމަށް ދަލީލު ގޮތުގެ މިންވަރަށް އިތުބާރުހުރުމުންކަމާއި، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް އެކަށީގެންވާ ޝައްކުއްނެތް މިންވަރަށް ކުށް ސާބިތު ނުކުރެވޭހާ ހިނދަކު އެމީހަކީ ކުށުން ބަރީއަވެގެންވާ މީހެއްކަމުގައި ބެލުމުގެ ޙައްޤު ޤާނޫނުއަސާސީން ހަމަކަށްދީ މިހަކަށްދީ ކަނަވަރުކޮށްދީފައިވާކަން އެނގެއެވެ.[1]

25. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގައި ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 53/Cr-C/2017 ފަސްއޯގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމް ބަދަލުކުރުމަށް ތަސްދީޤުކޮށްފައިވާ ސަބަބެއް ނުވާތީ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ބަދަލުގެނަންނަކަށް ނުފެނެއެވެ.

[1] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ހުސައިން މުޙައްމަދު މައްސަލާ ފަސްއިއްޔާ(2017/SC-A/10)ގައި މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެހެން ހުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 53/Cr-C/2017 ފާސްކޮށްފައިވާ ކޯޓުއަމުރާ ޙުކުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތުމާއެކު މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައިފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ޙުކުމް ކިޔީ:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރައޫފް އިބްރާހީމް   ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ   ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

(ރިޔާސަތު)